

PROGRAM

Gaspar Sanz:	<i>Folias</i>
Balassi Bálint:	O svojoj vječnoj i neuništivoj ljubavi
Alessandro Grandi:	<i>O quam tu pulchra es</i>
Barbara Strozzi:	<i>L'amantesegreto</i>
Nicola Matteis:	<i>Aria amorosa</i>
Fran Krsto Frankopan:	Na diku črnih oči
Girolamo A. Frescobaldi:	<i>Begli occhi io non provo</i>
Giulio Caccini:	<i>Amor ch'attendi</i>
Alessandro Piccinini:	<i>Chiaconna in partite variate</i>
Fran Krsto Frankopan:	Kak svit prohaja
Anonimus:	<i>Mađarski ples Princa od Transilvanije</i> (Stark rukopis)
Anonimus:	<i>Chorea ex C, Chorea ex E</i> (Löcse rukopis)
Anonimus:	<i>Ungaresca & Mađarski ples</i> (Stark rukopis)
Anonimus:	<i>Chorea (Caioni rukopis)</i>
Ferenc Barakonyi (?):	<i>Hová készülsz, szivem</i> ("Kamo ideš, drago srce")
Petar Zrinski:	Moje drago serce
Alessandro Poglietti:	<i>Toccatina sopra la Ribellione di Ungheria:</i> <i>VI. La Décapitation, avec discretion,</i> <i>VII. La Passacaglia, VIII, Les Cloches</i> <i>(Requiem aeternam)</i>
Vinko Jelić:	<i>Oculi tui Deus</i>
Ferenc Dellišimunovič:	Popivka vu kojoj se Stvoritelj z Dušom razgovara
Domenico Mazzocchi:	<i>Lagrime amare</i>

BAROKNA GLAZBA TRAGOM ZRINSKIH I FRANKOPANA

Zbog devastirajućih posljedica tzv. Zrinsko Frankopanske urote od 1671. godine do danas u ostavštini Zrinskih i Frankopana nije sačuvano gotovo nikakvih fizičkih tragova o eventualnom glazbenom životu u krugu njihovih obitelji. Čak je i čuvena *Bibliotheca Zriniana*, tada najveća privatna zbirka knjiga u Hrvatskoj, koju je osnovao Nikola Zrinski Čakovečki, ostala sačuvana samo djelomično. Postoji ipak cijeli niz zanimljivih indicija i poveznica. I braća Nikola VII Zrinski i Petar Zrinski, Fran Krsto Frankopan, kao i Katarina Zrinska, sestra Frankopanova i Petrova supruga, bavili su se književnošću. Uočljive su ponajprije brojne reference na glazbu u njihovom pjesništvu (Nikola i Petar Zrinski: *Adrianskoga mora sirena*, Fran Krsto Frankopan: *Gartlic začas kratiti*, Ana Katarina Zrinska: *Pjesmarica*), zatim vrlo konkretne veze s rimskom plemićkom dinastijom Barberini (Fran Krsto Frankopan je bio oženjen Julijom Anom di Naro, nećakinjom kardinala Antonija Barberinija), s papom Urbanom VIII (Maffeo Barberini), velikim mecenom umjetnosti i glazbe, kao i značajne rodbinske, kulturne i političke veze s Mađarskom i Transilvanijom, tadašnjim Erdeljom. Petrova kćer Jelena bila je udata za erdeljske velikaše, najprije za Franju I Rákócziya, a nakon njegove smrti za Mirka (Imre) Thökölyya - obojica su bili vođe mađarskog ustanka protiv Habsburgovaca. Na primjeru obimne rukopisne zbirke erdeljskog franjevca Ioana Caionija (1629. – 1687.), tzv. Caioni Codex, možemo vidjeti kakva se glazba u drugoj polovici 17. stoljeća njegovala u istočnoj Europi. U toj zbirci se uz skladbe tada poznatih talijanskih, austrijskih i njemačkih skladatelja posve ravnopravno nalaze i izuzetno zanimljivi zapisi onodobne tradicijske glazbe. Na temelju svih tih tragova moguće je do stanovite mjere rekonstruirati glazbu u kojoj su Zrinski i Frankopani imali prilike uživati u posjetama velikim europskim središtima kao što su Venecija, Rim i Beč, kao i glazbu koju su i s vrlo skromnim instrumentarijem mogli izvoditi u krugu svojih posjeda u Čakovcu i u Ozlju.

Igor Paro©2021.

CAPELLA ZRINIANA

Ansambli **Capella Zriniana** osnovao je 2017. godine lutnjist Igor Paro s ciljem istraživanja i promoviranja hrvatske i europske barokne glazbe iz vremena i okruženja hrvatskih plemićkih obitelji Zrinskih i Frankopana u 17. stoljeću.

Ansambel **Capella Zriniana** okuplja vrsne hrvatske glazbenike s iskustvom u povijesno obaviještenom izvođenju barokne glazbe u zajedničkom nastojanju da ponovno ožive glazbeni i poetski svijet Zrinskih i Frankopana. Ansambel je premijerno nastupio 2017. godine na 47. Varaždinskim Baroknim Večerima. U duhu izvođačke prakse ranog baroka – što podrazumijeva veliku fleksibilnost u orkestriranju pojedinih skladbi – **Capella Zriniana** je nakon Varaždina nastupala u različitim postavama, od trija do ukupno devet izvođača, gostujući u Čakovcu, Osijeku, Loboru, Vindiji, Virovitici, u Lunskim Maslinicima na otoku Pagu, u Kutjehu, te u Pečuhu i u Subotici.

Koristeći multidisciplinarno istraživanje povijesti glazbe, kao i sinergiju umjetničke i tradicijske glazbe uz pjesništvo Zrinskih i Frankopana **Capella Zriniana** želi omogućiti doživljaj jedne mnogo šire i kompleksnije slike glazbenog baroka, kao i uvid u neke do sad manje poznate ili zagubljene segmente hrvatske i europske glazbene baštine.

Vinkovačka glazbena scena u organizaciji Ogranka Matice hrvatske u Vinkovcima, obuhvaća organizaciju koncerata uz slobodan ulaz, a u svrhu obogaćivanja kulturne ponude Grada i promocije glazbe, posebice među mladima i svima koji za to imaju potrebe.

Zahvaljujemo na potpori Ministarstvu kulture i Župi svetih Euzebija i Poliona, Vinkovci.

Vinkovačka glazbena scena – XXVII. sezona

gosti ciklusa

CAPELLA ZRINIANA

Marta Schwaiger, sopran
Katarina Javora, čembalo
Silvio Richter, barokna violina
Marko Požgaj, blok flaute
Zoran Kelava, narator
Igor Paro, teorba, barokna gitara, citern

Četvrtak, 8. srpnja 2021. u 19:00 sati

Crkva svetih Euzebija i Poliona

VINKOVCI, Trg bana Josipa Šokčevića 5

O programu:

Program barokne glazbe tragom lirike Nikole VII. Zrinskog i Frana Krste Frankopana **Fantasia poetica** naslovljen je prema istoimenoj ljubavnoj pjesmi koju je Nikola Zrinski 1645. posvetio svojoj tadašnjoj zaručnici i prvoj budućoj supruzi Mariji Euzebiji Drašković.

Gaspar Sanz je najznačajniji španjolski gitarist skladatelj 17. stoljeća. *Folia* je ostinatni bas na kojem se temelji karakterističan slijed akorada u 16 taktova. Sanzove *Folias* (plural od *Folia*, u značenju „ludost“) za baroknu gitaru predstavljaju niz od četiri varijacije. Tema *Folia* bila je izuzetno popularna u cijeloj Europi, a služila je baroknom muzičaru da pokaže svoje umijeće improvizacije, kao i virtuoznost na svom instrumentu.

Alessandro Piccinini, rodом iz Bologne, jedan je od najznačajnijih lutnjista skladatelja na prijelazu iz 16. u 17. stoljeće. Aktivno je sudjelovao u dizajniranju različitih oblika dugovrate bas lutnje (arhilutnje i teorbe) kao idealnog instrumenta za pratnju ranobarokne monodije na temelju šifriranog basa. Značajan je za integriranje novog, izvorno vokalnog, skladateljskog stila - *seconda pratica* - u instrumentalnu glazbu za lutnju. Kao lutnjist bio je u službi plemićke obitelji d'Este u Ferrari i kardinala Aldobrandinija.

Alessandro Grandi, rođen u Veneciji, svoj glazbeni put započinje kao učenik Giovanni Gabriellija. 1617. godine zaposlenjem u katedrali Sv. Marka u Veneciji počinje surađivati s Claudijem Monteverdijem koji je tada tamo bio na dužnosti zborovođe. Verziran u umijeću vokalne polifonije Grandi je sklon eksperimentiranju s novim glazbenim stilom monodije koja vrlo ekspresivno interpretira snažne emocije tekstualnog predloška.

Barbara Strozzi, rođena u Veneciji, suvremenica Ane Katarine Zrinske, jedna je od najsnažnijih skladateljskih ličnosti na području svjetovne vokalne glazbe 17. stoljeća. Često je sama pisala stihove za svoje vokalne skladbe. Njezine dramatične, emocionalno duboko proživljene i virtuozne pjevačke arije, od kojih je svaka jedna prava *favola in musica* („priča u glazbi“) u malome, već su posve na tragu rane opere.

Nicola Matteis, kao i mnogi glazbenici siromašnog porijekla, potražio je svoju sreću daleko od svog doma, Napulja. Propješačio je cijelu Njemačku prije nošto je stigao u Englesku. Kao violinist i skladatelj postao je vrlo popularan u Londonu sedamdesetih godina 17. stoljeća, a 1676. godine tiskana mu je prva zbirka instrumentalne glazbe *Ayrs For the Violin*...Usprkos velikom uspjehu skončao je u bolesti i neimaštini, a njegove skladbe ponovno su se počele izvoditi tek potkraj 20. stoljeća.

Girolamo Frescobaldi, jedan od najinventivnijih i najutjecajnijih talijanskih skladatelja prve polovice 17. stoljeća, integrirao je polifonu tradiciju franko-flamanskih skladatelja u ranobaroknu instrumentalnu glazbu. Kao orguljaš bio je poznat po svojoj virtuoznosti i gotovo nadljudskom umijeću improvizacije. Premda je fokus njegova skladateljskog interesa glazba za instrumente s

tipkama, objavio je i nekoliko zbirki vokalne glazbe. *Begli occhi io non trovo* primjer je strofične arije, izvorno za dva soprana i *basso continuo*. Papa Urban VIII mu je 1634. za službu orguljaša u bazilici Sv. Petra u Vatikanu ponudio do tada najveću plaću za nekog glazbenika. 1636. braća Nikola i Petar Zrinski su na svom jednogodišnjem studijskom putovanju u Italiji posjetili i Rim, gdje ih je primio i papa Urban VIII osobno, dakle, postoji vjerojatnost da su imali prilike u živo čuti najpoznatijeg i najskupljeg talijanskog orguljaša!

Giulio Caccini, jedna je od ključnih figura u razvoju novog glazbenog stila i ranobarokne monodije, takozvanog *stile recitativo*. Bio je svestrani muzičar, pjevač, skladatelj, glazbeni teoretičar i pedagog, a svirao je i nekoliko instrumenata, među kojima i lutnju. Njegova zbirka monodija *Le nuove musiche* tiskana 1602. u Firenzi predstavlja doista značajnu prekretnicu u poimanju kako skladateljske tako i pjevačke tehnike.

Vinko Jelić, rodом iz Rijeke, nakon studija na Sveučilištu u Grazu od 1617. godine djeluje kao dvorski glazbenik u Strassbourgu. *Oculi tui Deus* potječe iz njegove prve zbirke duhovnih koncerata *Parnassia Militia* tiskane 1622. godine.

Alessandro Poglietti djelovao je u Beču kao dvorski orguljaš. *Toccatina sopra La Ribellione di Ungheria*, skladateljev prvijenac iz 1671. godine u kojem je programno u osam stavaka uglazbio najvažnija poglavlja Zrinsko-Frankopanske urote, predstavlja najraniji odjek tog dramatičnog događaja u europskoj glazbi. Robustna partitura *Toccatine*... pokazuje da je izvorno napisana za posebnu vrstu čembala, tzv. pedalno čembalo. Nakon javnog smaknuća Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana u Bečkom Novom Mestu 1671. godine uništenjem dviju najmoćnijih hrvatskih feudalnih obitelji strateški je znatno oslabljen otpor Hrvata i Mađara osmanlijskim osvajanjima ne samo na području Baranje, Podravine i Međimurja već i šire što je samo desetak godina kasnije 1683. rezultiralo do tad najvećom opsadom Beča od strane Osmanlija. Tragičnom ironijom sudbine, Poglietti je zajedno s cijelom obitelji poginuo za vrijeme opsade.

Domenico Mazzocchi djelovao je također u Rimu, pod patronatom kardinala Aldobrandinija i Urbana VIII. *La Madallena ricorre alle lagrime*, iz zbirke *Dialoghi e Sonetti*, tiskane 1638. u Rimu, potresna je četverodjelna arija u tradiciji Magdaleninog plača pod Križem. U toj skladbi nalazimo sve najvažnije značajke Mazzocchijeva stila: upotrebu kromatike u vokalnoj dionici, vještu upotrebu retoričkih glazbenih figura u glazbenom ilustriranju teksta, smjela harmonijska rješenja i neočekivane modulacije.

Na primjeru mađarskih rukopisnih zbirki kao što su **Stark** i **Vietorisz** možemo zaključiti kakva se glazba u drugoj polovini 17. stoljeća njegovala u istočnoj Europi, daleko od velikih europskih glazbenih središta. Zabilježene orguljskom tabulaturom, zbirke sadrže popularne plesove u aranžmanima za čembalo, a u **Vietorisz** rukopisu nalazimo i zapise 17 ljubavnih pjesama.